

VRIJDAG

24/11/17

20.15

Concertinleiding door
Elise Simoens

21.00

Concert

Kuldatsäuk & Aquarius

Laine Lõvi, *artistieke leiding Kuldatsäuk* | **Marc Michael De Smet**, *artistieke leiding Aquarius*

Kuldatsäuk

Ego Kõiv, Eevi Kunst, Helena Kudre, Valve Poolak, Eevi Laanetu, Sirje Purik, Vaike Alver, Maret Vabarna, zang | Mariete Kena, *accordeon*

Aquarius

Mady Bonert, Lieve MH Jansen, Chris Magnus, Penelope Turner, *sopraan* | Carolien De Wilde, An Janssens, Tin Siegers, Dominique Van Sande, *alt* | Johan Corveleyn, Steven Hofman, Peter Ratinckx, Wijnand Schepens, *tenor* | Rudy Tambuyser, Lieven Van den Eede, Maarten Van Ingelgem, Luc Van Ocken, *bas*

Veljo Tormis (1930-2017)

Muziek van het vergeten volk: Livonische erfenis (selectie)

Lindude äratamine

Vastlad

Unehiiroke

Laulis isa, laulis poega

Traditionele Seto-werkliederen

Põllulaul

Jauha, jauha, kivikene

Karjaselaul

Õllõlõ

Veljo Tormis

Muziek van het vergeten volk: Karelië's bestemming (selectie)

Nuttev neu

Traditionele Seto-bruifltsliederen

Duo-Kaske-kanke

Mõrsjaitik tätäkesele

Mõrsjaitik maamakõsõlõ

Veljo Tormis

Muziek van het vergeten volk: Votische bruifltsliederen (selectie)

Pulmaliste saabumine

Pilkelaumine

Noorpaari Õpetamine

Traditionele Seto-dans

Aleandr's waltz

Traditionele Seto-kinderliedjes

Äa-tsu-tsu

Sõrmuse tsuskmine

Veljo Tormis

Muziek van het vergeten volk: Izhorische vertellingen (selectie)

Loomine

Sõduriks võtmine

Poeg või tütar?

Oh ma vaene poisike!

Suu laulis, süda muretses

Traditionele Seto-spelletjesliederen

Klä tekk orgo orasõ

Rikas ja vaene

Tsõõri-püürä

Kats sösard kargasõ

Traditionele Seto-dans

Korubushka

Traditioneel Seto-lied

Laul läts läbi Setomaa, hõpõhelme helinal

Veljo Tormis

Muziek van het vergeten volk: Ingrische avonden (selectie)

Rõntüškä I

Rõntüškä II

Rõntüškä III

Kiigelaul I

Kiigelaul II

Ringmängulaul

Rõntüškä IV

Rõntüškä V

Lõpetus ja kojuminek

Muziek van het vergeten volk

Estland is het kleinste, dunst bevolkte en meest noordelijke van de Baltische staten. Buiten de stad bestaat Estland hoofdzakelijk uit bossen, veengebieden, moerassen, eindeloze kustlijnen en talrijke eilanden. De hoofdstad Tallinn is een van de mooiste bewaarde middeleeuwse Hanzesteden van Europa. In Setomaa, het uiterste zuidoosten van Estland, grenzend aan Rusland, leven sinds eeuwen de Seto's. Momenteel zijn ze met om en bij de 13 000. Omtrent de oorsprong en geschiedenis van de Seto's tast men in het duister. Wel weten we dat Setomaa al talrijke millennia bewoond is en dat de Seto-taal oeroude Fins-Oegrische wortels heeft. Eeuwenlang ging Estland gebukt onder Duitse, Russische en Zweedse overheersing. Setomaa, dat in een uithoek van het land ligt, werd zelfs nog meer van de ene naar de andere cultuur geslingerd. Van 1862 tot 1920 maakte het deel uit van Rusland; vervolgens behoorde het gedurende twee decennia tot Estland. Sinds 1944 is Setomaa dan weer opgedeeld in een Russisch en een Ests deel. Toen de grenzen van de Sovjet-Unie nog open waren, leverde dat geen problemen op, maar sinds de onafhankelijkheid van 1991 is Setomaa doorkliefd door een grens. Geen wonder dus dat de Seto's hun heil zoeken in cultuurbeleving om hun identiteit te onderstrepen. Setomaa onderscheidt zich van de rest van Estland door de taal en godsdienst en door een rijke volks- en liedkunst. De meeste Seto's sluiten aan bij de Russisch-orthodoxe kerk. Tegelijk koesteren ze enkele voorchristelijke tradities zoals het geloof in de vruchtbaarheidsgod Peko.

Om de rijke doch bedreigde Seto-cultuur te bewaren, werd de 'Seto leelo' (zang van de Seto's) in 2009 opgenomen in de Unescolijst van immaterieel werelderfgoed. De unieke manier van zingen stamt voort uit oude zogenaamde runozangtradities van de Baltisch-Finse volkeren van rond de Baltische Zee. Die oude runogezangen gaan terug tot het laatste millennium voor Christus. De Baltisch-Finse stammen vormden toen nog een eenheid en spraken dezelfde Baltisch-Finse taal. Hun muziektraditie bleef gecultiveerd tot pakweg het midden van de 19de eeuw. Toen werd ze vervangen door een nieuwe volksmuziek op rijm. De Seto's echter bleven de oude runotraditie koesteren en verrijken. Typisch voor de poëtische teksten zijn de alliteraties, parallelismen en geijkte patronen in de afwisseling van korte en lange lettergrepen. De ambitus (de afstand tussen de laagst en hoogst gezongen noot) is beperkt en er zijn nauwelijks melodische sprongen. Vooral in de werk- en spelliederen valt het gebruik van specifieke refreinwoorden en van terugkerende melodische patronen op. Merk ook de soms complexe asymmetrische structuren op en het vaak erg vrije, improvisatorisch aandoende ritme. Ook de uitvoeringspraktijk is specifiek: de gezangen worden altijd a capella gezongen (de accordeoniste wordt vanavond enkel ingeschakeld voor instrumentale dansmuziek), zijn in wezen eenstemmig en er is de voortdurende afwisseling van een voorzanger met het

koor. De heterofonie die we horen, is gegroeid vanuit een improvisatiepraktijk. In de meeste gevallen zijn er drie stemmen actief: de middelste is de basisstem. De boven- en onderstem variëren zowel ritmisch als melodisch op deze basisstem. Doordat in dit repertoire nog wordt gebruikgemaakt van een oude ongetemperde stemming, klinkt de muziek in onze moderne westerse oren wat 'korrelig' en 'onzuiver'. Dit alles wordt nog geïntensiveerd doordat de vrouwen met een rauw klinkende keelstem zingen. Het contrast met de westers geschoolde, veel meer ontspannen zangtechniek van de zangers van Aquarius zal meteen opvallen.

Het weze duidelijk dat deze volksmuziek niet is gemaakt om in een concertcontext uit te voeren. Het repertoire maakte deel uit van het dagelijkse leven en gaat van wiegeliëden over bruilofts-, werk- en rouwliederen tot kinder- en spelletjesliedjes. Het was een idee van dirigent Marc Michael De Smet om dit repertoire te verbinden met de muziek van Veljo Tormis, na Arvo Pärt de Estse componist met de grootste internationale uitstraling. In 2000 al voerde De Smets ensemble Aquarius de integrale van Veljo Tormis' *Unustatud Rahvad* (Vergeten volkeren) uit. Door volksliederen die Tormis bewerkte te alterneren met oorspronkelijke volksmuziek die bovendien op een historisch verantwoorde manier wordt uitgevoerd (hier door het vrouwenensemble Kuldatsaük), krijgen we een wel heel diepgaande kijk op de rijke Estse volksmuziektraditie. Merk op dat de liederen die Tormis bewerkte qua thematiek perfect aansluiten bij de Seto-liederen.

Veljo Tormis (1930 – januari 2017) heeft quasi zijn hele leven aan koor- en volksmuziek gewijd. Noem hem gerust de Béla Bartók van Estland. Net zoals Bartók trok hij met een bandopnemer het hele land en omstreken rond op zoek naar volksmuziek en poëzie in talen die met uitsterven bedreigd zijn. Tormis zelf was negen toen Estland bij de Sovjet-Unie werd geannexeerd. Hij studeerde orgel en koordirectie in Tallinn en compositie in Moskou. Toen in de late jaren 1950 nationale muziek een geheim anti-Sovjetmiddel werd, begon Tormis de Estse folklore uit te pluizen. Later in de jaren 1970 en 1980 voegde hij daar de Fins-Hongaarse en Baltische volksmuziek aan toe. Uiteindelijk schreef hij meer dan zestig koorcycli waarvan de titels meestal verwijzen naar allerlei (vaak vergeten) volkeren. Nog tot 1991, toen Estland onafhankelijk werd van de Russen, werd koorzang veelvuldig gebruikt in publieke demonstraties. Veljo Tormis stond daar in de frontlinie. Aangezien veel van Tormis' muziek ook haalbaar is voor amateur- en kinderkoren, speelt hij tot op vandaag een belangrijke rol in de erfgoedopvoeding van de Estse jeugd.

Bijzonder is dat Tormis de volksmuziek niet kneedde naar een westers 'klassiekemusiekidoom' (zoals je bijvoorbeeld hoort in de muziek van Sibelius), maar zijn eigen muziek erdoor liet dicteren. "Ik gebruik geen volksmuziek, het zijn de volksmelodieën die mij gebruiken", aldus Tormis zelf. In de regel neemt Tormis de volksmelodieën letterlijk over. Dat de tekstverstaanbaarheid van primordiaal belang is, merk je in de manier waarop hij de hoofdstem behandelt. Begeleidingsstemmen zijn vaak beperkt tot geneurie, aangehouden

tonen en toegevoegde ritmische accenten. De hoofdmelodie wordt op doordachte wijze onderstreept qua klanksterkte en ligging. Maar er is meer: de pittige samenklanken, asymmetrische metrische structuren én de inhoud en kwaliteit van de teksten maken deze muziek absoluut concertwaardig.

Tot slot nog een weetje: denk niet dat de zangers van Aquarius onvoldoende geschoold zijn qua ademsteun. Van Veljo Tormis leerden ze om, net zoals de volkszangers zelf, hun adem tot de laatste snik op te gebruiken en dan pas opnieuw te ademen. Gepolijste ademhaling op netjes aangeduide plaatsen is hier dus niet aan de orde.

Elise Simoens

Synopsis van de liederen

Muziek van het vergeten volk: Livonische erfenis

Lindude äratamine / Het wakker maken van de vogels

Oud-sjamanistisch lied waarin om bescherming wordt gevraagd. Het kwade moet naar andere dorpen trekken en het goede moet naar het onze komen: goede visvangst, tamme dieren, brave kerels en hardwerkende meiden.

Vastlad / Vastenavond

Op Vastenavond komen verklede kinderen deur aan deur. Laat ze binnen, hun voetjes hebben koud. Ze zingen. Ze dansen. Rijk worden ze er niet van. Ze zingen. Ze dansen.

Unehiireke / Trippel trippel muisje

Vraag-en-antwoordlied: Muisje waar loop je heen? Hout halen in 't bos voor de sauna. Wat als je stikt? Ik kruip tegen het plafond. Wat ga je eten en drinken? Modder en ... Wat als je buik opzwelt? Ik steek er een naald in. Wat als 't pijn doet? Ik smeer er boter op. Waar haal je de boter? Uit grootmoeders stolp. Waar haalt zij ze vandaan? Uit de uier van een koe. Enz.

Laulis isa, laulis poega / Zo d'ouden zongen, zo piepen de jongen (drinklied)

Vader, zoon en twee huurknechten zingen. Vader en zoon doen het veel beter dan de knechten. Hoe komt dat? Ze dronken veel bier en aten veel honing. Het vat ligt in de kelder, de kroezen staan op tafel. Met de kroezen wordt geschoven, van rechts naar links en naar 't eind van de tafel.

Seto-werkliederden

Pöllulaul / Kooklied

Ik meng bloem en mijn meesteres voegt zout toe. Als de pap overkookt, voeg dan nog wat water toe.

Jauha, jauha, kivikene / Oogstlied

Verzamel jullie, jonge meisjes en ga zingend het vlas oogsten! Het is mooi weer en het vlas is rijp. Het werk maakt je niet vuil en schaadt je handen niet. Als het ene veld is geoogst, ga dan naar het volgende.

Karjaselaul / Herderslied

Eet het gras, eet het zachte hooi, maar kijk niet naar het koren. Als jullie van het koren eten,

word ik gestraft door mijn meesteres. Ga sneller onder, zon, dan kan ik sneller naar huis toe gaan!

Õllõlõ / De herderin

Ga naar de weiden, ga naar de bossen met je schapen! Waarom, lief meisje, zijn jouw kudde niet op tijd op weg? Waarom knoop jij je sjaaltje nu pas om je hoofd?

Muziek van het vergeten volk: Karelië's bestemming

Nuttev neu / Wenend meisje

Een huilend meisje vertrouwt haar verdriet toe aan de rotsen en de kliffen. Ze vroeg of ze in haar vaders boot mee mocht, maar die antwoordde: "Dat kan niet. Ik moet mijn netten uithangen in Rusland, mijn boot moet naar Finland, mijn vis moet ik in Karelië omruilen." Ook haar moeder vroeg ze of ze in haar boot mee mocht. Die antwoordde letterlijk hetzelfde als haar vader. Ten slotte stelde ze de vraag aan haar liefste en hij antwoordde: "Kom erin, meisje, eerst je ene voet en dan de andere."

Seto-bruiflitsliederen

Duo-Kaske-kanke / Duoang

Lief meisje, ga nu zitten aan de eretafel waaraan eerder je vader en moeder zaten. Je bent de mooiste van ons dorp en de witste van de streek.

Mõrsjaitik tätäkesele / Lamentatie van de bruid aan haar moeder

Lieve moeder, ik kan mijn hoofd niet meer buigen voor jou; ik zou het niet meer kunnen oprichten. Ik leg mijn handen rond je nek en ik huil op je schouder. Waarom heb je me aan die vreemdeling gegeven, waarom moet ik het huis verlaten? Het is mijn laatste avond.

Mõrsjaitik maamakõsõlõ / Lamentatie van de dorpsvrouw aan de bruid

Jong meisje, je gaat het huis verlaten. Sla je kruis, opdat God je pad mag verlichten.

Muziek van het vergeten volk: Votische bruiflitsliederen

Pulmaliste saabumine / Aankomst van de bruiflitsgasten

Open de poorten van Estland. De Estse gasten komen er aan. Zij zijn de familieleden van de Schepper. Welkom thuis, goed volk, christelijk volk. Dag kamer met drie hoeken en vier plekjes, met een zoldering van brasemschubben, een vloer van uier, een kachel van zeeschelpen en een haard van ganzeneieren. Open de poorten van Estland.

Pikkelaulmine / Spotlied

Schoonbroers en schoonzussen krijgen er flink van langs. Waar bleven ze zo lang? De mannen zullen wel te lang in 't café hebben rondgehangen, zich lazarus gezopen, vlooien opgedaan. En de vrouwen waren maar aan het tateren, in plaats van naar hun schurftige blatende schapen te kijken.

Noorpaari Õpetamine / Advies aan de jonggehuwden

De bruidegom wordt aangemaand goed voor de bruid te zorgen, haar niet na één misstap te straffen, ook niet na twee, maar misschien na tien misstapjes, als ze al heel wat potten en pannen heeft gebroken. Straf haar met een zweep van stro en niet in volle dorp.

Oto, mijn lieve zus, zorg goed voor je man, voor je schoonvader en je schoonbroer. Reken niet op je schoonzussen, die hebben genoeg te stellen met hun eigen zaken.

Man, zorg goed voor je vrouw. Vrouw, zorg goed voor je man.

Seto-kinderliedjes

Äa-tsu-tsu / Wiegeliedje

Groei kindje, zodat je herder kunt zijn. In de zomer zal je wat groter zijn, in de winter nog groter.

Sörmuse tsuskmine / Speelliedje

Spring, kleine kat. De kat vindt wat kleingeld, hij koopt er een paard mee. Daarmee ging hij naar de stad en trouwde een jonge vrouw. De dorpelingen vertrouwden de vrouw niet. Ik zal ze niet straffen, ze is zacht in de nacht en mooi om te zien overdag.

Muziek van het vergeten volk: Izhorische vertellingen

Loomine / Het ontstaan van de wereld

Een zwaluw vliegt een hele dag lang op zoek naar een geschikte plek om haar eieren te leggen. Ten langen leste vindt ze een geschikte zode en legt de eieren. Een wervelwind steekt op, sleept het nest het water in en verspreidt de eieren in zee. De zwaluw vliegt naar de ijzersmid: "Maak mij een ijzeren hark met een koperen handvat." Zo gezegd zo gedaan. De zwaluw harkt de zee en krijgt een halve dooier en de helft van een eiwit terug aan land. De rest blijft in zee. Dat worden de sterren. Het eiwit wordt de maan en de dooier wordt de zon.

Söduriks vötmine / Ronseling

Een oude koning liet weer uitvaardigen dat hij rekruten te land en ter zee nodig had. Een jonge kerel werd ingelijfd. Zijn mooie hardos moest eraf. Hij werd gedrield. Hij moest op mars. Elke zondagochtend kwam een vlucht ganzen en eenden overgevlogen. Hij liet hen berichten aan zijn thuis dat het soldatenleven

goed was. Op rustdagen moest hij het geweer poetsen, op werkdagen moest hij schieten. Op zondag kreeg hij korhoen en in de week paling. En als de begeerde zaterdag aanbrak, had hij vrij, nam hij een bad en stak zich in verse kleren.

Poeg vői tütar? / Een zoon of een dochter?

Toen ik in deze gelukkige wereld werd geboren, waren alle golven weg en waren alle bronnen opgedroogd. Toch waste mijn moeder me met haar tranen. Mijn vader kwam door het saunavenster vragen of er een ploeger of akkerbouwer was gebaard. Toen hij hoorde dat het een dochter was, reageerde hij: "Gooi haar in de Lauga-rivier." Mijn moeder gehoorzaamde niet, ze droeg me in haar armen en wiegde mij met twee handen.

Oh ma vaene poisike! / Och wat ben ik een pechvogel!

Ik ben voor het ongeluk geboren. Driemaal heb ik pech: een steigerend paard, een lekkende boot en een armzalige vrouw. Hoe kan ik eraan ontsnappen? Er kwam een wolf, die mijn paard verslond. Mijn vrouw werd ziek en ging de pijp uit. Het water steeg en verzwolg mijn boot.

Suu laulis, süda muretses / Mijn mond zong, mijn hart treurde

Hoewel ik mij had voorgenomen niet te zingen en geen plezier te maken, liet ik mij overhalen. Ik was onder jongeren en zelf jong. Ik zong, maar ik was droef. Tranen liepen over mijn wangen, mijn maag kromp ineen en mijn hart was bezwaard. Ik vertelde niets aan mijn moeder, broers, zusters, peter en meter of verwanten. Anders wist heel het dorp het. Mijn droefheid zal ik in het bos vertellen aan een boom, aan een steen. Die vertellen het aan niemand. De zee zal mijn klacht in haar golven meenemen. Niemand zal de waarheid vernemen.

Seto-spelliedjes

Klä tekk orgo orasõ / Het verbinden van een vinger

Wie heeft het zaad op de akkers gezaaid? Een jonge man deed dat. Wie heeft het koren geogost? Een jonge vrouw deed dat. Ze heeft haar vinger gesneden met de sikkell. Wie zal haar vinger verbinden? Een jonge man zal dat doen.

Rikas ja vaene / Arm en rijk

Ik ben rijk, ik loop rechtop. Ik ben arm, ik loop gebogen.
Mijn vader en mijn moeder zijn rijk. Mijn vader en mijn moeder zijn arm.
Ik heb zes broers en zeven zussen. Ik heb één broer en één zuster.
Ik heb drie schuren vol koren. Ik heb er één en die is leeg.

Ik ben rijk en loop rechtop. Ik ben arm, ik antwoord je al zingend.

Tsõõri-püürä / Rondedans

Stel je op in de ronde, mijn zusters. Het is goed om in de cirkel te zijn en te dansen. Wij dragen de kleren van onze moeders en we dragen mooie sierraden. Van waar heb ik die sierspeld? Mijn broer bracht haar mee van de goudsmid.

Kats sõsard kargasõ / Springdans

Allebei kennen ze de springpassen. Aan hun voeten dragen ze laarsjes. Gekleed in lange jurken, op de borst een grote sierspeld, om de hals een krans van munten. Ze zingen: "Tuluderie."

Seto-lied

Laul läts läbi Setomaa, hõpõhelme helinal / Het lied liep door Seto-land, bellen van zilveren kralen

Muziek van het vergeten volk: Ingrische avonden

Rõntüskä I / Danslied 1

Mijn liefste zingt en ik moet meezingen. 't Is mijn eerste keer, hopelijk is het niet te onaangenaam. Ik maak geen liedjes, maar kan ze wel zingen. Ik wil er niemand in beschuldigen. Wat moet ik nog zingen nu mijn muziekboek is zoekgeraakt? Ik begeleid me op de citer en verdrijf zo al mijn sores. Mochten er nog twee of drie meisjes met me meezingen, dan konden de jongens wel inpakken met hun concertina's. Ik zing, maak plezier en mopper niet. Daar ben ik te jong en te vrolijk voor.

Rõntüskä II / Danslied 2

Ik zing een tweede en dadelijk ook een derde lied. Ik word niet verliefd op andermans lief. Had ik een vast lief, ik zou hem omhelzen. Wie weet waar hij uithangt, mijn toekomstige, en of hij toch geen ander meisje trouwt. Liefde is zo broos, verspeel haar niet. Een liefje maakte het uit. Ik vind wel een ander. Onze Lieve Heer zorgt voor mij. Ik zing als een borrelende lach. Ik hou van een jongen met lef. Kom luister naar mij, mensen, en roddel niet over mij.

Rõntüskä III / Danslied 3

Aalintulla illalai tuliali lailaa. Ik kan goed zingen. Mijn lief kan goed zuipen.

Aalintulla ... Luister naar mij en gooi de fles weg, dan heb je nooit meer een kater.

Ik kan niet geven om jongens die verliefd zijn op de kroeg, en fles na fles kussen.

Kiigelaul I / Schertslied 1

’s Zomers zijn de dagen fel en zonnig. Mijn lief heeft een heldere stem. Waar kan ik haar horen? Midden in de zomer is de dag het heetst en een vijftienjarig meisjeshart het tederst, het weet nog niet van zorgen in de toekomst. Ik troost mij met zang en citerspel, met kletspraat en plezier. Zingen is niet lastig met mijn heldere stem. Het land is weids, de dorpen zijn weelderig en de jongens hebben pit.

Kiigelaul II / Schertslied 2

Aan het water maken ze koffie en in huis maken ze boter. Ginds komen er jongens aan. Wat brengt hen hierheen? Op een schip werd ik geboren, ik behoor toe aan de zee. Op het dek werd ik gedoopt. Door een gebroken patrijspoort zie ik aan de oever een meisje bitter wenen.

Ringmängulaul / Rondelay

De meisjes zitten in de schuur. De jongens vragen of ze ’s avonds mogen komen. Niet vanavond, want mijn zus kent jullie en zou de deur stevig dicht grendelen. Ook niet ’s morgens, want dan ziet ma jullie en jaagt ze je weg. Ook niet ’s nachts, want dan neemt pa jullie voor dieven en wordt hij gek. Kom overdag, als iedereen het kan zien. Wij samen trekken dan de wijde wereld in.

Rõntüškä IV / Danslied 4

Nu ga ik een droevig lied zingen. Mijn lief liet mij zitten voor een ander, die niet half zo mooi is als ik. Die handige knaap verleidde mij en fleemde om zijn lief te worden, maar ik nam hem nooit serieus. Ik wil hem weer voor mij winnen, die schurk met zijn krullen, wiens voetstappen ik in het gras aan mijn vensterraam hoorde. “Ik zal met je trouwen. Je bent niet mooi, maar iemand moet zich toch over de ongelukkige en lelijke ontfermen,” zo sprak hij. Hij at en sliep bij mij. Nu slaapt hij op een harde legermatras. Een snugger meisje weet zo van haar lief te houden dat het afscheid voor hem zeer te dragen valt. Een doetje werd mijn lief genoemd. Hoe onterecht! In het leger kunnen ze niets met slappe jongens. In het leger blonk hij uit, tot goedkeuring van zijn oversten en trots van zijn moeder. Als het mocht van de oorlogsbevelhebber, dan hielp ik mijn liefs geweer dragen. Nu is hij op zee, met niets dan wind en water. Toen ik hem aan het station uitwuidde, weende ik bitter. Nu is alles stil, mijn kamer is leeg, maar mijn hart bonkt. Nu mijn lief weg is, vergrendel ik de voordeur.

Rõntüškä V / Danslied 5

Ik weet hoe ik de oude wijven aan het roddelen moet krijgen door in een hoekje te kruipen en met een jongen te fezelen. Ze weten toch – hoe ik het ook loochen – dat ik hem stiekem liefheb. Laat ze maar roddelen. Met die jongen trouw ik, wat ze ook mogen zeggen. “Samen zullen we het goed hebben”, zegt hij, “en met stok en tas rondgaan en leven van wat we krijgen.”

Lõpetus ja kojuminek / Huiswaarts toe

Ongeveer dezelfde tekst als in Danslied 1, maar met een ander einde: Het is nacht nu. Gedaan met zingen en plezier maken. Maar niet gedaan met de liefde. Die nemen we met ons mee.

Kuldatsäuk

Setomaa is een klein district in het zuidoosten van Estland en het aangrenzende stuk in Rusland. Tegenwoordig leven er minder dan 10 000 Setu's. Hun taal is een Zuid-Estlands dialect met duidelijke invloeden van het Russisch. Zij hebben een lange traditie van lamentaties en liederen die teruggaat tot de 14de eeuw, toen ze zeer werden beïnvloed door de Russisch-orthodoxe kerk. De Setu's hebben tot vandaag hun tradities levendig gehouden. Toen er ieder jaar minder volksliederen werden gezongen op de traditionele feesten, zijn oudere vrouwen de scholen afgegaan om hun traditionele liederen aan de kinderen en leerkrachten aan te leren.

Kuldatsäuk (afgeleid van het Estlandse woord dat "een troep besjes" betekent) werd opgericht in 1988 in Värska. Onder leiding van Laine Lõvi houden deze vrouwen hun zangtradities levend en presenteren ze hun lamentaties in binnen- en buitenland.

Marc Michael De Smet

Marc Michael De Smet studeerde aan de conservatoria van Gent, Brussel en Maastricht; als dirigent is hij leerling van Lucas Vis, wiens voorliefde voor de hedendaagse muziek hij deelt. Hij bezocht de masterclass van Franco Ferrara in Siena en de internationale koorleiderscursus onder leiding van Laszlo Heltay. Marc Michael De Smet was assistent-leraar kamermuziek aan de conservatoria van Mons en Brussel en doceerde koor en koordirectie, vocaal- en strijkersensemble aan het conservatorium van Gent.

In 1983 stichtte hij De Nieuwe Muziekgroep, een ruim ensemble voor hedendaagse muziek dat in binnen- en buitenland weerklink vond, voor meer dan honderd Belgische creaties tekende en talloze opnamen maakte o.a. voor BRTN, RTBF, NOS, WDR en radio Zürich. Hij is oprichter en dirigent van het Goeyvaerts Consort, nu Aquarius, een kamerkoor voor hedendaagse muziek dat op korte tijd internationale weerklink verwierf.

Met het Nederlandse Aquarius Ensemble creëerde hij de kamerorkestversie van Karel Goeyvaerts' opera *Aquarius*. De Smet dirigeerde ook de filmmuziek voor *Le huitième jour* van Jacot Van Dormael. Zelf componeerde hij theaternmuziek voor o.a. de KNS-productie *De Trojaanse vrouwen*. Marc De Smet kreeg voor de promotie van de Vlaamse muziek in 1988 de Julien Roussel-prijs en in 2005 de Fugatrofee voor zijn inzet voor de Belgische muziek.

Aquarius

Het kamerkoor ontstond in 1995 onder leiding van Marc Michael De Smet als het Goeysvaerts Consort uit de Benelux Selection of the World Youth Choir. Het Goeysvaerts Consort zong Cage naast Theodorakis, Eisler naast Stockhausen, Rihm naast Poulenc, Pärt naast Schnittke. Vlaamse componisten kregen een podium. De jonge stemmen werden rijper. Vormvernieuwing leidde tot heus muziektheater. Kleinere solobezettingen acteerden in coproducties met o.a. het Spectra Ensemble, Limelight, het Danelkwartet, BL!NDMAN, het Symfonie-orkest van Vlaanderen en het Goeysvaerts Strijktrio. Het Goeysvaerts Consort liet zich o.a. opmerken met de jaarlijkse uitvoering van Arvo Pärts *Kanon Pokajanen*.

Sinds 2007 gaat het koor door het leven als Aquarius en presenteert het concerten die vaak oude muziek met modern of hedendaags repertoire combineren. Hun laatste cd *Douces Nuits* verzamelt 24 wiegeliedereren van hedendaagse componisten, onder wie Peter Maxwell-Davies, Petra Vermote, Veljo Tormis en Kurt Schwaen, waarvan een heel aantal voor het ensemble werden gecomponeerd.

Dit concert van AMUZ werd mogelijk gemaakt dankzij de steun van de ambassade van Estland, n.a.v. het honderdjarige bestaan van Estland en het Estse voorzitterschap van de Raad van Europese Unie.

Goed om te weten

Foyer

De foyer van AMUZ is open vanaf een uur voor aanvang van het concert en blijft ook na afloop van het concert nog geruime tijd open.

Beeld- en geluidsopnamen

Het is absoluut verboden beeld- en geluidsopnamen te maken tijdens de concerten en voorstellingen zonder expliciete toelating van de directie van AMUZ.

Concertinleidingen, aanvangsuur en duur van de concerten

De concerten in AMUZ vangen op zondag steeds aan om 15.00 uur. Op andere dagen starten de concerten om 21.00 uur. Voor de avondconcerten is er steeds een inleiding om 20.15 uur. De concerten in AMUZ hebben in principe geen pauze en duren tussen de 65 en 80 minuten, tenzij anders vermeld.

Programmaboekjes

De programmaboekjes bij de concerten van AMUZ zijn downloadbaar van de website www.amuz.be vanaf enkele dagen na het concert.

Laatkomers

De concerten in AMUZ hebben in principe geen pauze. Laatkomers kunnen dan ook niet meer worden toegelaten in de concertzaal. Op vertoon van hun concertticket kunnen zij het concert volgen op de plasmaschermen in de foyer.

Rondleidingen en zaalverhuur

Wenst u met een groep een rondleiding in de gebouwen van AMUZ, om zo het fascinerende verhaal te horen van de gerenoveerde kerk en AMUZ als concertgebouw en -organisator, of wenst u meer informatie over de mogelijkheden om de zaal te huren voor concerten, voorstellingen en presentaties? Gelieve dan tijdens de kantooruren contact op te nemen met de administratie van AMUZ.

Medewerkers AMUZ

Bart Demuyt, directie & artistieke leiding | Veerle Braem, zakelijke directie | Robin Steins, assistentie programmering & educatie | Frederic Delmotte, assistentie programmering & dramaturgie | Tine Hubrechts, assistentie directie | Greet Coenegrachts, communicatie | Julie Hendrickx, public relations | Tine Clevers, eindredactie & ticketing | Mona Heyrman, productieleiding | Jan Tambuyser, productie & techniek | Evelyne Van Mieghem, productie & zaalhuur | Bart Tambuyser, techniek & gebouwbeheer | Koen Koninx, foyer

Binnenwerk geprint bij

www.prints-copy.be

wettelijk depotnummer: D/2017/0306/100